USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 14. března 2023 v trestní věci obžalované [údaje o účastníkovi] státního zastupitelství v Praze proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. ledna 2023 č. j. 57 T 12/2022-615 a rozhodl

takto:

Podle § 256 trestního řádu se odvolání státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze zamítá.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byla obžalovaná [jméno] [příjmení] uznána vinnou spácháním zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, 3 písm. c) trestního zákoníku, kterého se dopustila tím, že„ dne 13.5.2022, v přesně nezjištěné době od 15:00 hod. do 18:00 hod., v Praze 4, Pod Višňovkou 25, v nebytových prostorách ve 4. patře budovy B3, které jí zpřístupnila její přítelkyně [jméno] [příjmení], [datum narození], bezprostředně poté, co bez jakékoli přípravy na porod a příchod dítěte porodila, bez asistence lékaře, či jiné osoby živé novorozené dítě mužského pohlaví, zralé, donošené, plně schopné mimoděložního života o délce 49,5 cm a váze 2.790 g, které nikterak neošetřila, kdy neprovedla ani podvaz a přerušení pupečníku, a následně počala novorozence v úmyslu jej usmrtit, dusit rdoušením rukou na krku, v důsledku čehož došlo u novorozence ke vzniku krevních výronů v podkoží krku a ve svalovině krku, k výronkům v pokrývkách lebních, krevním výronům v obličejové části hlavy, akutní rozedmě plic, tečkovitým krevním výronkům pod poplicnicí a otoku mozku, kdy krevní výrony vznikly aktivním působením tupého násilí střední intenzity v důsledku smáčknutí krku novorozence rukou, případně oběma rukama, tj. rdoušením s následným dušením a těžkým bezvědomím; poté tělo novorozence vložila do igelitového pytle, a to včetně pupečníku, placenty a hygienické vložky, který uzavřela na uzel, kdy shora uvedený igelitový pytel s tělem novorozence a dalšími výše uvedenými věcmi vložila do dalšího igelitového pytle na odpadky, včetně plastového odpadkového koše, který na místě nalezla a do kterého vložila své zakrvácené tričko, kalhotky a role od toaletního papíru, kdy i druhý pytel uzavřela na uzel, a poté co vše na místě porodu uklidila, usnula; kdy bezprostřední příčinou smrti novorozence bylo udušení rdoušením příp. v kombinaci s dušením při nedostatku kyslíku v malém prostoru poté, co jej obžalovaná vložila do neprodyšného igelitového pytle, který pevně zavázala, přičemž následujícího dne, tj. 14.5.2022, v odpoledních hodinách, poté, co vložila pytel s tělem již mrtvého novorozence a dalšími věcmi do své kabely, odjela městskou hromad-nou dopravou do lesa v Praze 5, poblíž ulice Na Popelce, kde pytel položila vedle stanu, který v té době obývala společně se svojí známou [jméno] [příjmení], [datum narození], a jejím přítelem [anonymizována dvě slova], [datum narození], kterým sdělila, že již porodila v nemocnici v Krči a dítě předala do péče své matce, [jméno] [příjmení], [datum narození], čemuž [jméno] [příjmení] a [anonymizována dvě slova] neuvěřili, přičemž vzhledem k tomu, že se v následujících dnech na pytel slétal hmyz, opakovaně obžalovanou vyzývali, aby pytel odnesla pryč, což tato neučinila, a pouze dne 18.5. 2022 pytel přemístila ke stromu poblíž pěšiny, na místo, kde byl téhož dne kolem 18:00 hod. na základě oznámení [jméno] [příjmení] nalezen přivolanou hlídkou PČR“.

2. Za tento zločin byla podle § 140 odst. 3 trestního zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání 15 let, pro jehož výkon byla v souladu s § 56 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku zařazena do věznice se zvýšenou ostrahou. Obžalované bylo podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 trestního zákoníku současně uloženo ochranné léčení protitoxikomanické v ústavní formě.

3. Proti tomuto rozsudku podala státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze řádně a včas odvolání, které směřovala toliko do výroku o trestu, jenž považuje za nepřiměřeně mírný, neodpovídající konkrétním okolnostem případu, a potažmo ani požadavkům na individuální a generální prevenci.

4. K učiněnému prohlášení viny, jakožto stěžejnímu argumentu soudu prvního stupně ve prospěch závěru o vhodnosti uložení trestu odnětí svobody při samé spodní hranici zákonné trestní sazby uvedla, že v přípravném řízení bylo nashromážděno dostatečné množství důkazů, které obžalovanou ze stíhaného jednání bezpečně usvědčují, v důsledku čehož byly možnosti její obhajoby v hlavním líčení pochopitelně značně limitovány.

5. Obžalovaná navíc navzdory tomu, že se již v minulosti stala matkou, nenavštěvovala v průběhu těhotenství lékaře, nezaregistrovala se k porodu, ani si nepřipravila žádné potřebné věci pro novorozené dítě. Následně porodila donošeného a plně životaschopného novorozence mužského pohlaví a místo toho, aby využila dostupné pomoci, která se jí za daných okolností nabízela, začala jej rdousit a následně jej vložila do igelitového pytle, což v konečném důsledku vedlo k jeho usmrcení. Následujícího dne obžalovaná vložila pytel s ostatky novorozence a dalšími věci do své kabely, odjela MHD do lesa v Praze 5, kde jej položila vedle stanu, ve kterém pobývala s dalšími lidmi. Těm následně sdělila, že dítě již porodila v porodnici, odkud odešla tzv. na revers, a dítě svěřila do péče své matky. Tam se na mrtvolku slétal po dobu nejméně několika dní hmyz, což zbylí obyvatelé stanu vyhodnotili jako podezřelé, načež jeden z nich posléze přivolal na místo hlídku Policie ČR.

6. V souvislosti s tím nelze nezmínit, že dle závěrů znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví porodnictví, nebyly u obžalované zjištěny žádné skutečnosti, které by svědčily o snížení jejích rozlišovacích či ovládacích schopnostech v důsledku prodělaného porodu, potažmo o oslabení její vůle či tzv. mateřského pudu.

7. Vzhledem k povaze a hrůznosti tohoto činu, jehož se obžalovaná jakožto matka dopustila na svém zcela bezbranném novorozeném dítěti, má státní zástupkyně za to, že bylo namístě uložit obžalované trest odnětí svobody alespoň v polovině zákonné trestní sazby stanovené pro tento trestný čin.

8. Státní zástupkyně se dále domnívá, že zejména s ohledem na závěry znaleckého zkoumání znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, s přihlédnutím k dlouhodobému abúzu omamných a psychotropních látek obžalovanou, je uložení ochranného léčení protitoxikomanického v ústavní formě zcela namístě.

9. Ze všech výše uvedených důvodů proto odvolatelka závěrem navrhuje, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek postupem podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 trestního řádu částečně zrušil ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 trestního řádu a za splnění podmínek § 259 odst. 4 trestního řádu znovu sám rozhodl tak, že obžalované podle § 140 odst. 3 trestního zákoníku uloží trest odnětí svobody v trvání nejméně 16,5 let, pro jehož výkon bude zařazena v souladu s § 56 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku do věznice se zvýšenou ostrahou.

10. Předně je třeba říci, že Vrchní soud v Praze neshledal důvody k zamítnutí či odmítnutí odvolání podle § 253 trestního řádu, pročež v souladu s principem vázanosti odvolacího soudu obsahem podaného odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost napadeného výroku o trestu, včetně správnosti postupu řízení, které jeho vydání předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, přičemž k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, přihlížel jen tehdy, pokud měly vliv na správnost napadeného výroku.

11. Po provedeném přezkumu dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, že řízení, které předcházelo vydání napadeného rozsudku, bylo provedeno v zásadě v souladu se zákonem, a to zejména potud, pokud jde o určení viny obžalované, respektive popis skutku a jeho právní kvalifikaci.

12. Současně je namístě konstatovat, že soud prvního stupně postupoval v rámci projednání a rozhodnutí věci plně v souladu se zásadou zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, jakož i zásadou vyhledávací, zakotvených v § 2 odst. 5 trestního řádu.

13. V rámci svého procesního postupu se soud prvního stupně nicméně dopustil několika pochybení, která napravil soud odvolací v rámci veřejného zasedání, a o kterých bude v podrobnostech pohovořeno níže.

14. Pokud jde o výrok o vině, pak nelze nevidět, že po řádném poučení obžalovaná v hlavním líčení prohlásila svou vinu ve smyslu § 206c odst. 1 trestního řádu.

15. Po takto učiněném prohlášení viny soud prvního stupně plně v souladu s § 206c odst. 2 trestního řádu postupoval přiměřeně podle § 314q odst. 3 trestního řádu a dotázal se obžalované, zda je jí zřejmé, co tvoří podstatu skutku, pro který je stíhána, jaká je jeho právní kvalifikace, a jaké trestní sazby zákon stanoví na trestný čin, který je ve skutku spatřován (srov. přiměřeně § 314q odst. 3 písm. a) trestního řádu). Stejně tak učinil na obžalovanou dotaz, zda prohlášení o tom, že spáchala skutek, pro který je stíhána, učinila dobrovolně a bez nátlaku a byla poučena o svých právech na obhajobu (srov. přiměřeně § 314q odst. 3 písm. b) trestního řádu).

16. Soud prvního stupně posléze postupem podle § 206c odst. 4 trestního řádu usnesením rozhodl, že prohlášení viny obžalované přijímá, přičemž v souladu s § 206c odst. 6 trestního řádu současně rozhodl, že dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaná učinila prohlášení viny, se neprovede, a bude tedy uskutečněno pouze ve zbylém rozsahu.

17. Na tomto místě je ovšem nutno konstatovat, že navzdory výše uvedenému soud prvního stupně nedostál své povinnosti, když ve vztahu k provedení dokazování ve zbylém rozsahu si nepočínal důsledně, a to pokud jde o výrok o uložení ochranného léčení, ale i trestu.

18. To mělo za následek, že v rámci odůvodnění napadeného rozsudku argumentoval soud prvního stupně důkazy, které v hlavním líčení vůbec neprovedl, ač měl povinnost tak učinit. Vrchní soud v Praze nicméně tento nedostatek napravil, když v rámci veřejného zasedání o podaném odvolání provedl odpovídajícím procesním způsobem dokazování znaleckým posudkem z odvětví psychiatrie a klinické psychologie zpracovaným na obžalovanou [jméno] [příjmení], byť výrok o ochranném opatření, s nímž je tato expertíza nejúžeji spjata, nebyl samotným odvoláním napaden.

19. Po provedení shora citovaného důkazu dospěl Vrchní soud v Praze ve spojení s ostatními zjištěnými skutečnostmi k závěru, že uložení ochranného léčení bylo nejenom namístě, ale i plně v souladu se zákonem. Odůvodnění soudu prvního stupně přitom lze v tomto ohledu považovat za zcela vyčerpávající, pročež si na ně Vrchní soud v Praze dovoluje v podrobnostech zcela odkázat (srov. bod 4 odůvodnění napadeného rozsudku).

20. Pokud jde o samotný výrok o trestu, jenž byl ostatně jako jediný předmětem podaného odvolání, Vrchnímu soudu v Praze nezbývá, než se i v tomto směru ztotožnit se závěry, k nimž dospěl již soud prvního stupně, jakkoli s ohledem na uplatněné odvolací námitky je bezpochyby namístě doplnit následující.

21. Soud prvního stupně vycházel při úvahách o druhu a výměře trestu zcela správně z hledisek vypočtených v § 38 a 39 trestního zákoníku. Vzal přitom v úvahu zejména povahu a závažnost spáchaného trestného činu, způsob jeho provedení, osobní poměry obžalované, její dosavadní způsob života, jakož i možnost její nápravy. Neopomněl přitom zohlednit rovněž polehčující a přitěžující okolnosti ve smyslu § 41 a 42 trestního zákoníku.

22. Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem (srov. § 39 odst. 2 trestního zákoníku).

23. Jak již bylo řečeno, obžalovaná se dopustila zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1, 3 písm. c) trestního zákoníku, jehož předmětem bylo bezbranné novorozené dítě. Význam chráněného zájmu je proto v tomto případě ultimativní, neboť je jím lidský život, neřkuli život dítěte, jenž z podstaty věci požívá speciální ochrany, což se projevuje mimo jiné právě tím, že se jedná o znak kvalifikované skutkové podstaty.

24. Samotný způsob spáchání, respektive provedení trestného činu, ovšem navzdory přesvědčení státní zástupkyně nikterak zásadně nevybočuje z obvyklého rámce páchání této trestné činnosti, tedy nijak výrazně nezvyšuje stupeň její společenské škodlivosti, a to i přesto, že následkem byla smrt poškozeného novorozence. Ta je však sama o sobě zákonným znakem skutkové podstaty trestného činu vraždy, tudíž se nejedná o skutečnost, která by obžalované v zásadě přitěžovala. V tomto směru současně nelze odhlédnout od toho, že osoba obžalované se typově nijak nevymyká ze skupiny pachatelek této trestné činnosti. Jedná se o ženy, které se usmrcením dítěte snaží řešit svůj vztah s mužem (druhem), případně svízelnou životní situaci, jako tomu ostatně bylo i v nyní projednávané věci. Zpravidla jde o ženy, které z různých důvodů nejsou schopny racionálního přístupu a vyhledávají naprosto nepřijatelná řešení. Nejedná se o typické pachatelky kriminální činnosti, jejich jednání je provázeno bezradností, odkládáním řešení a nebetyčnou hloupostí. Obžalovaná učinila celou řadu špatných rozhodnutí, které ji v kombinaci s vnějšími vlivy uvrhly do tzv. debaklové situace, nemluvě o přítomnosti disinhibičního faktoru v podobě požitého pervitinu, jehož je dlouhodobou uživatelkou, a které pak v konečném důsledku kulminovaly právě usmrcením vlastního novorozeného dítěte. Tím byla bezpochyby ovlivněna rovněž míra zavinění u obžalované.

25. Obžalované přitom významně polehčovalo, že se k trestnému činu v plné míře a od počátku doznávala (srov. § 41 písm. l) trestního zákoníku), což posléze v hlavním líčení vyústilo v to, že prohlásila svoji vinu ve smyslu § 206c odst. 1 trestního řádu, kteréžto prohlášení viny soud přijal. V tomto ohledu je ovšem třeba uvést na pravou míru, že prohlášení viny není polehčující okolností ve smyslu § 41 trestního zákoníku, nýbrž jednou z obecných zásad ukládání trestu vypočtenou v § 39 odst. 1 trestního zákoníku. Obžalovaná navíc v průběhu trestního stíhání s orgány činnými v trestním řízení plně spolupracovala, čímž bezpochyby přispěla nikoli nevýznamnou měrou k objasnění spáchané trestné činnosti a urychlení celkového procesu trestního stíhání (srov. § 41 písm. m) trestního zákoníku). V návaznosti na výše uvedené je proto namístě vnímat učiněné prohlášení viny obžalovanou jako zcela logický krok, jenž je navíc plně konzistentní s jejím dosavadním přístupem k trestnímu stíhání a ze stejného důvodu je naopak zapotřebí odmítnout argumentaci státní zástupkyně spočívající v tom, že tak obžalovaná učinila účelově pod tíhou usvědčujících důkazů. Tomu mimo jiné nasvědčuje rovněž fakt, že se proti napadenému rozsudku ani neodvolala. Obžalovaná navíc svého činu upřímně litovala (srov. § 41 písm. o) trestního zákoníku), nehledě na to, že se jej dopustila v silném rozrušení způsobeném jednak porodem, které však nedosahovalo takové úrovně, aby bylo možno skutek posoudit jako kvalifikovaný trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 trestního zákoníku, jednak subjektivním vnímáním situace, ve které se obžalovaná ocitla, jako tzv. situace debaklové (srov. § 41 psím. m) trestního zákoníku). K tomu se již navíc v podrobnostech plně vyjádřil soud prvního stupně, konkrétně pak v bodě 2 odůvodnění napadeného rozsudku, na které Vrchní soud v Praze tímto plně odkazuje.

26. Pokud jde o předchozí dvě odsouzení obžalované, soud prvního stupně zcela důvodně uzavřel, že se nejedná o skutečnost naplňující znaky přitěžující okolnosti ve smyslu § 42 písm. q) trestního zákoníku, neboť od prvního odsouzení obžalované Okresním soudem v Jindřichově Hradci ze dne 27. září 2007 sp. zn. 7 T 186/2007 pro trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, uplynula poměrně dlouhá doba. Pokud jde o v pořadí druhé a poslední odsouzení obžalované taktéž Okresním soudem v Jindřichově Hradci ze dne 2. března 2018 sp. zn. 3 T 12/2018 pro trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku, nejenomže se z hlediska významu chráněného zájmu, jenž byl činem dotčen,

zejména pak v porovnání s nyní projednávanou věcí jedná o zcela bagatelní trestnou činnost, ale obžalovaná se v tomto případě navíc již osvědčila. Na druhou stranu nelze současně tvrdit, že obžalovaná až do doby spáchání nyní projednávaného trestného činu vedla řádný život tak, jak má na mysli § 41 písm. p) trestního zákoníku, a to zejména proto, že má sklony k páchání trestné činnosti a že dlouhodobě zneužívala omamné a psychotropní látky, což bylo mimo jiné příčinou jejích neutěšených vztahů s dcerou, jakož i ostatními příslušníky její rodiny.

27. Soud prvního stupně nicméně opomněl přičíst obžalované k tíži fakt, že se jednání dopustila vůči osobě bezbranné, blízké a nemohoucí, tj. přitěžující okolnosti ve smyslu § 42 písm. d) a h) trestního zákoníku.

28. Učiněné prohlášení viny nicméně v kombinaci s převažující mírou polehčujících okolností vedlo Vrchní soud v Praze k závěru, že trest na samé spodní hranici zákonné trestní sazby ve výměře 15 let není trestem nepřiměřeným ve smyslu § 258 odst. 1 písm. e) trestního řádu, neboť beze zbytku odpovídá všem zákonným předpokladům pro ukládání trestu odnětí svobody jako takového a dostatečně přitom reflektuje specifika nyní projednávané věci z hlediska naplnění požadavku na individualizaci trestní sankce.

29. Vzhledem k učiněnému prohlášení viny se Vrchní soud v Praze ve shodě se soudem prvního stupně zabýval rovněž otázkou, zda v případě obžalované nebyly splněny zákonné předpoklady pro fakultativní aplikaci § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, podle kterého má-li soud za to, že vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti lze dosáhnout jeho nápravy i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, pokud odsuzuje pachatele, který prohlásil svoji vinu. K poměrům obžalované, jakož i k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu již bylo v podrobnostech pohovořeno výše (srov. body 17 a 18 tohoto usnesení). Zejména pak s přihlédnutím k dílčím aspektům druhé ze shora citovaných podmínek pro aplikaci předmětného ustanovení nelze za dané konstelace než uzavřít, že v případě obžalované bylo lze zohlednit učiněné prohlášení viny toliko v mezích zákonné trestní sazby v rozpětí od 15 do 20 let, neboť podmínky pro aplikaci § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku nelze považovat za splněné.

30. Závěrem nelze soudu prvního stupně vytknout ani to, že obžalovanou pro výkon uloženého trestu zařadil v souladu s § 56 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku do věznice se zvýšenou ostrahou, jelikož jí byl ukládán trest odnětí svobody za zvlášť závažný zločin ve výměře převyšující osm let, přičemž současně neshledal existenci důvodů pro fakultativní postup podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku.

31. Lze tedy shrnout, že odvolání státní zástupkyně Městského státního zastupitelství bylo ze všech výše uvedených důvodů shledáno nedůvodným, pročež je Vrchní soud v Praze postupem podle § 256 trestního řádu zamítl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR. Nutný obsah dovolání je vymezen v ustanovení § 265f trestního řádu.

Praha 14. března 2023

JUDr. Martin Zelenka
předsedkyně senátu